

Förenta nationerna
Kommittén för mänskliga rättigheter

Slutsatser av Finlands sjunde periodiska rapport*

1. Kommittén för mänskliga rättigheter behandlade Finlands sjunde periodiska rapport (CCPR/C/FIN/7) vid sina 3758:e, 3759:e och 3760:e möten (se CCPR/C/SR.3758, CCPR/C/SR.3759 och CCPR/C/SR.3760) som för första gången hölls virtuellt på grund av coronaviruspandemin (covid-19) den 2, 3 och 4 mars 2021. Kommittén antog dessa slutsatser vid sina 3774. möten som hölls den 23 mars 2021.

A. Inledning

2. Kommittén välkomnar inlämnandet av Finlands sjunde periodiska rapport och uppgifterna i den. Kommittén uppskattar möjligheten att återuppta den konstruktiva dialogen med konventionsstatens delegation om de åtgärder som under rapporteringsperioden har vidtagits för att genomföra bestämmelserna i konventionen. Kommittén tackar konventionsstaten för de skriftliga svaren (CCPR/C/FIN/7) på den frågelista (CCPR/C/FIN/QPR/7) som överlämnades före rapporteringen och för de kompletterande muntliga svaren av delegationen samt de relevanta tilläggsuppgifter som lämnats in skriftligen till kommittén.

B. Positiva synpunkter

3. Kommittén ser det som positivt att konventionsstaten har vidtagit följande legislativa och politiska åtgärder:

- (a) diskrimineringslagen (1325/2014) godkändes år 2014, och inrättandet av en tjänst för en diskrimineringsombudsman samt en diskriminerings- och jämställdhetsnämnd;
- (b) ändringarna i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (1329/2014) godkändes år 2014;
- (c) lagen om övervakning av underrättelseverksamheten (121/2019) och de ändringar av den 1 februari 2019 som gjorts i riksdagens arbetsordning (123/2019) om inrättandet av en tjänst för en underrättelsetillsynsombudsman och ett underrättelsetillsynsutskott för övervakning av såväl civil som militär underrättelseinhämtning;
- (d) lagen om Åklagarmyndigheten (32/2019) som säkerställer full självständighet och oberoende för åklagarna;
- (e) andra nationella handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter 2017–2019;
- (f) jämställdhetsprogrammet 2016–2019;
- (g) handlingsplanen mot människohandel 2016–2017;
- (h) handlingsprogrammet Betydelsefull i Finland för förebyggande av hatretorik och rasism samt främjande av delaktighet i samhället, år 2016;
- (i) planen för genomförande av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet 2018–2021;

* Kommittén antog slutsatserna vid sin 131:a session (den 1–26 mars 2021).

- (j) programmet för romsk politik i Finland 2018–2022, år 2018;
- (k) nationella handlingsprogrammet för FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, år 2018;
- (l) handlingsplanen för hbtqia-personers lika villkor i det åländska samhället 2019–2025, år 2019.

C. Huvudsakliga problemområden och rekommendationer

Genomförande av konventionen och dess fakultativa protokoll

4. Kommittén noterar att de högre domstolarna i Finland har hänvisat till konventionen när de har sett över de nationella domstolarnas beslut. Kommittén beklagar dock att konventionsstaten inte har gett praktiska exempel på rättsfall där konventionens bestämmelser har tillämpats direkt, i synnerhet när det varit fråga om att låta bli att tillämpa de nationella bestämmelser som har stridit mot konventionen i de olika fallen. Kommittén är även bekymrad över att de avgöranden som kommittén gav i november 2018 om samernas självbestämmanderätt i ärendena¹ inte har genomförts. Tvärtom förefaller de beslut som högsta förvaltningsdomstolen fattat den 5 juli 2019 om att återuppta 97 personer i sametingets vallängd efter att de strukits från den av valnämnden stå i strid med kommitténs avgöranden. Finlands regering ställde inte heller in eller senarelade sametingsvalet i september 2019, varför sametingets sammansättning förändrades märkbart i och med att etniska finländare togs in som av sametinget inte betraktas som samer (artikel 2).

5. Konventionsstaten bör fortsätta sina ansträngningar för att informera om konventionen och dess fakultativa protokoll samt tillhandahålla utbildning om dessa till jurister, åklagare, domare, brottsbekämpande tjänstemän och den breda allmänheten. Konventionsstaten bör även utan dröjsmål efterleva kommitténs samtliga avgöranden om samerna som ursprungsfolk med hjälp av ändamålsenliga och effektiva system för att garantera rätten till effektiva rättsmedel för var och en vars rättigheter har kränkts i enlighet med artikel 2 stycke 3 i konventionen.

Konsekvensbedömning angående mänskliga rättigheter

6. Kommittén noterar att olika aktörer, såsom rådet för bedömning av lagstiftningen, bedömer lagstiftningsförslag och andra politiska förslag utifrån deras konsekvenser för mänskliga rättigheter. Kommittén noterar även att justitiekanslern och riksdagens grundlagsutskott övervakar lagstiftningens grundlagsenlighet och överensstämmelse med mänskliga rättigheter. Kommittén är dock bekymrad över uppgifterna om att denna bedömning inte är systematisk och att bedömningen endast begränsat påverkar tillgodoseendet av barns, kvinnors, asylsökandes, invandrares och samers rättigheter, i synnerhet när det gäller att samla in och granska uppgifter i anslutning till detta (artikel 2).

7. Konventionsstaten bör effektivisera de system med vilka man bedömer de legislativa och politiska förslagens konsekvenser för mänskliga rättigheter innan förslagen antas för att säkerställa att de överensstämmer med konventionen, i synnerhet när det gäller rättigheterna för människor som hör till sårbara grupper. Konventionsstaten bör även effektivisera sitt system för att samla in pålitliga, specificerade uppgifter för att bedöma lagstiftningens och politikens konsekvenser för de rättigheter som garanteras i konventionen.

Reservationer

8. Kommittén noterar att konventionsstaten fortfarande håller kvar sina reservationer bland annat med avseende på artikel 10 stycke 2 punkt b och stycke 3, artikel 14 stycke 7 och artikel 20 stycke 1 i konventionen. Kommittén beklagar att konventionsstaten inte efter föregående granskning har sett över sin ståndpunkt när det gäller detta (artikel 2).

¹ *Sanila-Aikio vs. Finland* (CCPR/C/124/D/2668/2015) och *Näkkäljärvi m.fl. vs. Finland* (CCPR/C/124/D/2950/2017)

9. Kommittén påminner om sina tidigare rekommendationer (CCPR/C/FIN/CO/6, punkt 4) och konstaterar på nytt att konventionsstaten bör överväga att återkalla sina reservationer till de ovannämnda artiklarna i konventionen.

Åtgärder för att bekämpa terrorism

10. Kommittén är bekymrad över att terroristbrott har definierats vagt i strafflagen och att bestämmelserna i fråga kan tillämpas fel. Kommittén noterar det beslut som konventionsstaten nyligen fattat om att ta hem barn från områden där det pågår väpnade konflikter och statens avsikt att fortsätta sina ansträngningar att ta hem dem. Kommittén är dock oroad över antalet barn till finländska medborgare som fortsättningsvis lever under svåra förhållanden i områden som dessa, i synnerhet i flyktinglägret al-Hol i Syrien (artikel 2, 9, 12 och 14).

11. Konventionsstaten bör

(a) se till att dess lagstiftning om bekämpning av terrorism i synnerhet med tanke på dess definitioner och befogenheter samt begränsningar av befogenheter överensstämmer med konventionen samt med laglighets-, rättssäkerhets- förutsägbarhets- och proportionalitetsprinciperna och att de som misstänks eller åtalas för terroristhandlingar eller relaterade brott såväl inom lagstiftningen som i praktiken ges samtliga rättsliga garantier enligt konventionen;

(b) effektivisera sina ansträngningar för att ta hem alla finländska medborgare och deras barn som för närvarande befinner sig i områden där det pågår väpnade konflikter med iakttagande av ett konsekvent och rättvist förfarande och respekt för principen om barnets bästa, och efter hemtagningen ge dem ändamålsenliga möjligheter till rehabilitering och vård.

Jämlikhet och jämställdhet mellan män och kvinnor

12. Kommittén noterar de legislativa och politiska åtgärder som konventionsstaten har vidtagit för att förebygga och bekämpa diskriminering och främja jämställdheten mellan män och kvinnor. Kommittén är dock bekymrad över att diskrimineringsombudsmannen inte kan hänskjuta diskrimineringsärenden till diskriminerings- och jämställdhetsnämnden utan samtycke av alla de parter som utsatts för diskriminering, och att offren inte kan ansöka om kompensation hos nämnden utan endast genom långvarig rättegång vid domstol. Kommittén noterar även med oro det faktum som bekräftas av delegationen att diskrimineringslagen inte ännu är känd hos den breda allmänheten, varför de som utsatts för diskriminering söker upprättelse via olika, ibland felaktiga besvärskanaler. Kommittén är även bekymrad över det låga antal kvinnor med en funktionsnedsättning och kvinnor från etniska minoriteter som är politiska representanter och att den differentierade statistiken om detta är knapphändig (artikel 2 och 26).

13. Konventionsstaten bör

(a) vidta alla nödvändiga åtgärder för att se över diskrimineringslagen (1325/2014) och den övriga centrala lagstiftningen mot diskriminering och revidera den i syfte att effektivisera de rättsliga och institutionella ramarna för att bekämpa diskriminering;

(b) se över diskrimineringsombudsmannens befogenheter för att eliminera de hinder som står i vägen för att de facto hänskjuta alla diskrimineringsfall till diskriminerings- och jämställdhetsnämnden;

(c) överväga att ge diskriminerings- och jämställdhetsnämnden befogenheter att bevilja kompensation direkt till dem som utsatts för diskriminering för att de ska ha tillgång till effektiva rättsmedel i rätt tid;

(d) öka allmänhetens medvetenhet om lagstiftningen mot diskriminering och de rättsmedel som står till diskrimineringsoffrens förfogande, såsom diskrimineringsombudsmannens, jämställdhetsombudsmannens och diskriminerings- och jämställdhetsnämndens befogenheter;

(e) effektivisera sina ansträngningar för att öka delaktigheten bland kvinnor, i synnerhet kvinnor med funktionsnedsättning och kvinnor som hör till etniska minoriteter, i den offentliga och privata sektorn och deras representation på högsta nivå. Konventionsstaten bör effektivisera sin informationsinsamling på detta område.

Hatretorik och hatbrott

14. Kommittén noterar konventionsstatens strävan efter att bekämpa hatretorik och hatbrott genom olika åtgärder, såsom genom att anta det nationella åtgärdsprogrammet för förebyggande av våldsbejakande radikaliserings och extremism och inleda verksamhet för nätpolisering vid polisinsatserna. Kommittén är dock oroad över att det fortfarande i synnerhet i massmedierna och på de sociala nätverken förekommer intolerans, fördomar, hatretorik och hatbrott gentemot sårbara grupper och minoriteter, såsom kvinnor, personer med afrikansk bakgrund, muslimer, homo- och bisexuella, transkönade samt romer och judar. I det avseendet beklagar kommittén att det saknas detaljerad information om konsekvenserna av de politiska och informativa åtgärderna och deras effekter och resultat när det gäller att minska hatretorik och hatbrott och att informationsinsamlingen om detta är bristfällig (artikel 2, 19, 20 och 26).

15. Konventionsstaten bör effektivisera sina ansträngningar för att i enlighet med artikel 19 och 20 i konventionen samt kommitténs allmänna kommentar nr 34 (2011) om åsikts- och yttrandefrihet bekämpa diskriminering, hatretorik och uppmaning till diskriminering eller våld på grund av bland annat ras, etnisk bakgrund, religion eller sexuell läggning och könsidentitet. Konventionsstaten bör bland annat

(a) effektivisera insamlingen av information om temat och vidta effektiva åtgärder för att förebygga hatretorik både på och utanför internet, resolut och offentligt fördöma hatretorik samt effektivisera sina ansträngningar för att ingripa i hatretorik på internet;

(b) effektivisera sina informationsåtgärder för att främja respekten för mänskliga rättigheter och toleransen för mångfald samt korrigera och eliminera stereotypa fördomar som grundar sig på ras, etniskt ursprung, religion eller sexuell läggning och könsidentitet;

(c) uppmana till att anmäla hatbrott och säkerställa att hatbrott utreds grundligt, att gärningsmännen åtalas och straffas och att offren har tillgång till effektiva rättsmedel;

(d) tillhandahålla lämplig utbildning om hantering av hatretorik och hatbrott till myndigheterna inom central- och lokalförvaltningen, de brottsbekämpande tjänstemännen, domarna och åklagarna samt lämplig utbildning om att främja acceptans för mångfald till dem som arbetar inom massmedierna.

Etnisk profilering

16. Kommittén noterar förbudet mot etnisk profilering i utlänningslagen och tillhandahållandet av utbildning om temat till de brottsbekämpande tjänstemännen. Kommittén är dock bekymrad över uppgifterna att polisen har utövat etnisk profilering (artikel 2, 12, 17 och 26).

17. Konventionsstaten bör vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att etnisk profilering bland de brottsbekämpande tjänstemännen förbjuds både inom lagstiftningen och i praktiken och för att förhindra särbehandling på grund av utseende, hudfärg eller etniskt eller nationellt ursprung. Konventionsstaten bör fortsätta sina ansträngningar för att tillhandahålla lämplig utbildning för alla brottsbekämpande tjänstemän i syfte att förhindra faktisk etnisk profilering och regelbundet följa upp utbildningens effektivitet.

Våld mot kvinnor

18. Kommittén uppskattar konventionsstatens ansträngningar för att bekämpa våld mot kvinnor bland annat genom informationskampanjer, genom att ta i bruk en kristelefontjänst och genom att föreslå att en oberoende utredningsperson utses för att utreda frågan. Kommittén är dock bekymrad över det fortsatta våldet mot kvinnor och i synnerhet det ökade våldet i nära relationer under coronaviruspandemin (covid-19).

Kommittén noterar också med oro att endast ett fåtal av dem som utövar våld mot kvinnor polisanmäls och endast ett fåtal av dem åtalas och döms, att det finns allt för få skyddshem och kriscentrum för våldtäktsoffer i synnerhet i avlägsna landsbygdsområden och att en domstolsavgift tas ut för handläggning av ansökningar om besöksförbud, även om besöksförbud inte döms ut. Kommittén beklagar att det inte finns någon uttrycklig bestämmelse om att tvingande till äktenskap är straffbart och att 20 kap. om sexualbrott i strafflagen inte har ändrats för att se till att avsaknad av samtycke blir det mest centrala rekviset för våldtäkt (artikel 2, 3, 6, 7 och 26).

19. Konventionsstaten bör

(a) uppmana till att polisanmäla våld mot kvinnor och sörja för säkerheten för de kvinnor som gjort en polisanmälan bland annat genom att förbättra möjligheten att få besöksförbud och stärka förbudens verkningfullhet. Konventionsstaten bör även överväga att slopa domstolsavgifterna för resultatlösa ansökningar om besöksförbud;

(b) säkerställa att alla fall av våld mot kvinnor utreds grundligt, att förövarna åtalas och att de efter en eventuell dom tilldelas lämpliga straff;

(c) se till att offren, i synnerhet i avlägsna landsbygdsområden, har tillgång till effektiva rättsmedel samt skydds- och hjälpmetoder, såsom inkvartering eller skyddshem i hela landet, samt övriga stödtjänster;

(d) påskynda lagstiftningsändringarna för att effektivt förebygga och bekämpa allt våld mot kvinnor, bland annat genom att se över definitionen av våldtäkt så att det centrala brottsrekviset är avsaknad av samtycke, införa entydiga bestämmelser om att tvingande till äktenskap är straffbart och se över lagstiftningen om besöksförbud;

(e) fortsätta sina ansträngningar för att på ett lämpligt sätt utbilda brottsbekämpande tjänstemän, åklagare, domare och jurister så att de kan hantera våldsfall mot kvinnor effektivt.

Sexuell läggning, könsidentitet och interkönade identiteter

20. Kommittén är bekymrad över att det förekommer social stigmatisering, diskriminering och våld på grund av sexuell läggning och könsidentitet. Kommittén noterar den pågående ändringen av lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet, men är oroad över att det tar lång tid att fastställa könstillhörigheten juridiskt och att detta kräver sterilisering och en diagnos om transsexualitet, som definieras som en psykisk störning. Kommittén är även bekymrad över att det kan vara omöjligt för transsexuella barn som gått med på dessa åtgärder att få sin könstillhörighet fastställd juridiskt. Vidare oroar sig kommittén över att intersexuella barn fortfarande utsätts för oåterkalleliga och inkräktande medicinska ingrepp. Kommittén noterar med oro att dessa ingrepp ofta grundar sig på en stereotyp uppfattning av könsroller och att de ofta utförs innan barnen uppnår en ålder då de kan ge ett fullt, fritt och informerat samtycke (artikel 3, 7, 9, 17, 24 och 26).

21. Konventionsstaten bör vidta legislativa och övriga åtgärder i syfte att

(a) effektivisera sina ansträngningar för att eliminera all diskriminering och allt våld samt all social stigmatisering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet och se till att de som utsatts för sådana gärningar har tillgång till effektiva rättsmedel;

(b) skapa ett enkelt och tillgängligt administrativt förfarande enligt konventionen för att ändra den person- och familjerättsliga ställningen på grund av könsidentitet;

(c) effektivt förhindra oåterkalleliga medicinska ingrepp, i synnerhet operationer, på interkönade barn som ännu inte kan ge ett fullt, fritt och informerat samtycke, om inte dessa förfaranden är absolut nödvändiga av medicinska orsaker. Det bör även säkerställas att de som utsatts för sådana ingrepp har tillgång till effektiva rättsmedel.

Överdriven användning av maktmedel

22. Kommittén är bekymrad över uppgifterna att de brottsbekämpande tjänstemännen har ökat sin användning av maktmedel, såsom användning av elektriska bedövningsvapen (elpistoler) och andra så kallade mindre dödliga vapen (artikel 6 och 7).

23. Konventionsstaten bör säkerställa att de brottsbekämpande tjänstemännen följer de regler och användningsvillkor som gäller elpistoler och att användningen följs upp på ett adekvat sätt och att verksamhetsprinciperna om användningen till alla delar är förenliga med de grundläggande principer som utarbetats vid kontoret för Förenta Nationernas högkommissarie för mänskliga rättigheter om brottsbekämpande tjänstemäns användning av maktmedel och skjutvapen (Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials) samt Förenta Nationernas människorättsriktlinjer om mindre dödliga vapen vid brottsbekämpning (United Nations Human Rights Guidance on Less-Lethal Weapons in Law Enforcement).

Individens frihet och säkerhet

24. Kommittén noterar de uppgifter som konventionsstaten lämnat om att anhållna personer i praktiken ofta frigges inom två dagar från att de anhållits. Kommittén beklagar dock att det saknas tillförlitlig statistik om detta och upprepar sin oro över uppgifterna att myndigheterna inte punktligt iakttar den tidsfrist på 48 timmar inom vilken en person som anhållits misstänkt för ett brott ska ställas inför en domare. Kommittén är även oroad över uppgifterna att myndigheterna inte alltid inom 48 timmar underrättar den anhållna personens familjemedlemmar om frihetsberövningen (artikel 9).

25. Konventionsstaten bör uppdatera sin lagstiftning och praxis så att dessa motsvarar artikel 9 i konventionen, i synnerhet genom att se till att de som anhållits eller häktats misstänkta för ett brott utan dröjsmål ställs inför en domare inom 48 timmar och att deras familjemedlemmar eller någon annan som de valt underrättas om frihetsberövningen inom samma tidsfrist.

26. Kommittén noterar att häktningsslagen ändrades i januari 2019, att nya alternativ för häktning har införts och att det antal häktade som hålls i förvar i polisens lokaler efter det har minskat. Kommittén är dock oroad över att häktade fortfarande undantagsvis kan placeras i polisens förvaringslokaler av säkerhetsskäl eller undersökningsmässiga skäl (artikel 9).

27. Konventionsstaten bör vidta nödvändiga åtgärder för att upphöra med att placera häktade i polisens förvaringslokaler, även av exceptionella skäl, samt påskynda byggandet av planerade nya häktningslokaler. Konventionsstaten bör även öka användningen av alternativen till häktning.

28. Kommittén noterar att konventionsstaten har endast ett fåtal fångar under 18 år och att konventionsstaten planerar att i flera fängelser inrätta separata avdelningar för dessa fångar. Kommittén upprepar dock sin oro över att fångarna under 18 år fortfarande inte hålls isär från de vuxna fångarna och att de unga då är sårbara mot våld och sexuella övergrepp (artikel 10).

29. Trots sin reservation till artikel 10 stycke 2 punkt b och stycke 3 i konventionen bör konventionsstaten generellt se till att fångar under 18 år hålls isär från vuxna fångar.

Personer med psykosocial störning och utvecklingsstörning

30. Kommittén är bekymrad över att personer med en psykosocial störning eller en utvecklingsstörning, såsom dementa äldre som bor på socialvårdsanstalt, kan få sin rörelsefrihet begränsad oberoende av sin vilja och få vård oberoende av sin vilja utan tillräckliga juridiska grunder eller förfaringsgarantier för att trygga deras rättigheter och intressen. Kommittén noterar den pågående lagstiftningsprocessen i syfte att stärka självbestämmanderätten för personer med funktionsnedsättning, men beklagar att konventionsstaten inte har gjort tillräckliga framsteg när det gäller att säkerställa effektiva rättsmedel för att bestrida placeringen av patienter på psykiatrisk vårdanstalt oberoende av deras vilja och psykiatrisk vård oberoende av patientens vilja (artikel 7, 9 och 17).

31. Konventionsstaten bör inom sin lagstiftning och i praktiken säkerställa att

(a) rörelsefriheten begränsas på grund av psykiatrisk vård oberoende av patientens vilja endast om det är absolut nödvändigt och proportionerligt för att skydda personen själv mot allvarlig skada eller förhindra att personen skadar andra, och att rörelsefriheten begränsas endast som en sista utväg och under så kort tid som möjligt;

(b) när man oberoende av patientens vilja begränsar rörelsefriheten för eller ger medicinsk vård till omyndiga personer med en funktionsnedsättning, iakttas villkoret att med alla medel försöka få ett fritt, informerat och på förhand givet samtycke av dem samtidigt som man iakttar de ändamålsenliga rättsliga garantierna och förfaringsgarantierna;

(c) denna typ av begränsning av rörelsefriheten eller denna typ av vård knyts till en inledande och regelbundet återkommande rättslig omvärdering samt garantier om effektiva rättsmedel, och att eventuella rättskränkningar utreds grundligt och åtal väcks vid behov.

Behandling av utländska personer, inklusive asylsökande och statslösa

32. Kommittén ser positivt på konventionsstatens ansträngningar att förbättra situationen för de barn som kommit till landet och möjligheten för de personer som fått internationellt skydd att få identitetshandlingar. Kommittén förhåller sig även positiv till lagförslaget om att möjliggöra tillgång till juridisk rådgivning i samband med asylintervjuer. Kommittén är dock bekymrad över att rätten att lägga fram nya uppgifter i samband med en förnyad asylansökan har begränsats och att det finns hinder för familjeåterförening, såsom försörjningsförutsättningen. Kommittén noterar att konventionsstaten har infört alternativ till tagande i förvar, såsom boendeskyldighet, men är oroad över de inskränkande anmälningsskyldigheter som är förknippade med de alternativa åtgärderna och den otillräckliga informationsinsamlingen i anslutning till tagandet i förvar och alternativen till detta. Kommittén noterar att det enligt lag är förbjudet att ta i förvar asylsökande under 15 år som kommit till landet utan vårdnadshavare och att barn i åldern 15–17 år som kommit till landet utan vårdnadshavare inte får tas i förvar medan asylprocessen pågår. Kommittén är dock bekymrad över att det fortsättningsvis är möjligt att ta barn i förvar, om barnet redan fått ett verkställbart avslag på sin asylansökan och om de övriga, mindre inskränkande försiktighetsåtgärderna är otillräckliga. Kommittén berömmar det faktum att barn födda i Finland beviljas medborgarskap utan några särskilda åtgärder, om de annars skulle bli statslösa, men är dock oroad över antalet statslösa i konventionsstaten (artikel 2, 6, 7 och 13).

33. Konventionsstaten bör

(a) påskynda sina ansträngningar för att stärka rättigheterna för de barn som kommit till landet, i synnerhet dem som anlänt utan vårdnadshavare, med beaktande av att barnets bästa ska respekteras;

(b) fortsätta sina ansträngningar för att göra det möjligt för asylsökande att få kvalitativa rättshjälpstjänster under hela asylprocessen;

(c) säkerställa att de begränsningar som förhindrar att nya uppgifter läggs fram i samband med förnyade asylansökningar inte strider mot principen om förbudet mot återsändande;

(d) se över sitt familjeåterföreningsförfarande, bland annat för att avveckla hinder för familjeåterförening, såsom försörjningsförutsättningen;

(e) öka användningen av alternativen till tagande i förvar, använda tagande i förvar av asylsökande och flyktingar som en sista utväg och överväga att allmänt förbjuda tagande i förvar av barn i samband med invandring. Konventionsstaten bör även förbättra insamlingen av information i anslutning till tagandet i förvar och alternativen till detta;

(f) stärka skyddet av statslösa bland annat genom att införa ett effektivt förfarande för att definiera statslöshet inom vilket man beaktar noggrant definierade förfaringsaspekter och förfaringsgarantier.

Rätten till ett privatliv

34. Kommittén är bekymrad över att till exempel polislagens (581/2019) definitioner av de situationer i vilka man kan utöva civil och militär övervakning kan möjliggöra allt för omfattande övervakningsbefogenheter. Kommittén noterar att konventionsstaten har fem underrättelsetillsynssystem för övervakning av både civil och militär underrättelseinhämtning, såsom tjänsten för en underrättelsetillsynsombudsman och underrättelsetillsynsutskottet som inrättats nyligen. Kommittén är dock oroad över att en så komplex struktur kan minska tillsynssystemens effektivitet när det gäller att trygga rätten till ett privatliv (artikel 17).

35. Konventionsstaten bör säkerställa att

(a) all övervakning och allt ingripande i privatlivet, både av civila och militära aktörer, såsom nätövervakning, teleavlyssning, inhämtning av uppgifter om kommunikation och informationssökning, regleras genom ändamålsenlig lagstiftning som överensstämmer med konventionen, i synnerhet artikel 17, inbegripet laglighets-, proportionalitets- och nödvändighetsprinciperna; och att

(b) det för övervakning och teleavlyssning krävs tillstånd av domstol, att dessa aktiviteter övervakas med hjälp av effektiva och oberoende system och att de personer som är föremål för aktiviteterna har tillgång till effektiva rättsmedel på tillbörligt sätt i det fall att deras rättigheter kränks.

Vapenvägran

36. Kommittén är bekymrad över att lagen om upphävande av lagen om befrielse för Jehovas vittnen från fullgörandet av värnplikt i vissa fall (330/2019) ledde till att befrielsen för Jehovas vittnen från värnplikt och civiltjänstgöring avskaffades i strid med kommitténs tidigare rekommendationer, enligt vilka befrielsen borde ha utvidgats till att omfatta även andra grupper av vapenvägrare (CCPR/C/FIN/CO/6, punkt 14). Kommittén noterar även med oro att den civiltjänst som ersätter värnpliktstjänstgöringen i princip varar lika länge som den längsta värnpliktstjänstgöringen, och att civiltjänsten visserligen administreras av arbets- och näringsministeriet men att militär personal fortfarande deltar i de arbetsgrupper och kommittéer som behandlar civiltjänsten och fattar beslut om dess karaktär och längd. Kommittén är även oroad över att informationen om rätten till vapenvägran och alternativen till värnpliktstjänstgöring inte är tillräcklig (artikel 18).

37. Konventionsstaten bör

(a) säkerställa att inte alternativen till värnpliktstjänstgöring är bestraffande eller diskriminerande till sin karaktär eller längd och att alternativen förblir civila och lämnas utanför militär bestämmanderätt;

(b) avbryta all lagföring som gäller personer som vägrat fullgöra värnplikt av samvetskäl och frige alla dem som för närvarande avtjänar fängelsestraff på grund av vapenvägran;

(c) effektivisera sina ansträngningar för att informera allmänheten om rätten till vapenvägran och alternativen till värnpliktstjänstgöring.

Religionsfrihet

38. Kommittén är bekymrad över att konventionsstatens bestämmelser om slaktning av djur kan begränsa religiösa minoriteters möjligheter att skaffa livsmedel som motsvarar de kostbegränsningar som grundar sig på deras religion (artikel 2, 18 och 26).

39. Konventionsstaten bör säkerställa att religiösa minoriteter har ändamålsenliga möjligheter att på ett icke-diskriminerande sätt få varor och tjänster, i synnerhet livsmedel, som motsvarar de kostbegränsningar som grundar sig på deras religion.

40. Kommittén är bekymrad över att konventionsstaten har bibehållit sin otydliga och vagt formulerade straffbestämmelse om brott mot trosfrid (17 kap. i strafflagen), för vilket man kan dömas till fängelse i högst sex månader (artikel 18 och 19).

41. Konventionsstaten bör vidta nödvändiga åtgärder för att avskaffa straffbarheten för brott mot trosfrid och skydda tanke-, samvets- och religionsfriheten samt yttrandefriheten i enlighet med artikel 18 och 19 i konventionen.

Samernas rättigheter som ursprungsfolk

42. Kommittén uppskattar de åtgärder som konventionsstaten har vidtagit för att främja samernas rättigheter bland annat genom att ta initiativ till att tillsätta en sannings- och försoningskommission. Kommittén är dock oroad över att sametingslagen trots de avgöranden om samernas rättigheter som kommittén gav i november 2018 fortfarande inte har reviderats så att lagen garanterar självbestämmanderätt för samerna genom ändringar av i synnerhet lagens 3 § om definitionen av same och 9 § om myndigheternas skyldighet att förhandla med sametinget om alla vittsyftande och viktiga åtgärder, som på ett direkt och särskilt sätt kan inverka på samernas ställning som ett urfolk. Tvärtom förefaller högsta förvaltningsdomstolens beslut av den 5 juli 2019 och regeringens beslut att inte ställa in eller senarelägga sametingsvalet i september 2019 strida mot kommitténs avgöranden om samerna (se 4 och 5 punkten ovan). Kommittén är även bekymrad över uppgifterna att konsekvenserna av olika åtgärder, såsom utvecklingsprojekt, på samernas kultur och traditionella näringar har bedömts på vaga grunder, varför myndigheterna inte har fört ändamålsenliga förhandlingar för att få ett fritt, informerat och på förhand givet samtycke av samerna. Kommittén noterar även att konventionsstaten fortfarande inte har ratificerat ILO:s konvention från 1989 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder (nr 169) (artikel 1, 25 och 27).

43. Konventionsstaten bör

(a) påskynda revideringen av sametingslagen och i synnerhet 3 § om definitionen av same och 9 §, som gäller principen om ett fritt, informerat och på förhand givet samtycke, i syfte att respektera samernas självbestämmanderätt i enlighet med konventionens artikel 25 i sig och läst tillsammans med artikel 27 tolkade i ljuset av artikel 1 och i syfte att genomföra kommitténs avgöranden från november 2018²;

(b) se över de gällande författningar, den politik och den praxis som är avsedd att reglera den verksamhet som eventuellt påverkar samernas rättigheter och intressen, såsom utvecklingsprojekt och gruvindustrins verksamhet, för att i praktiken säkerställa ändamålsenliga förhandlingar med samerna för att få ett fritt, informerat och på förhand givet samtycke av dem;

(c) överväga att ratificera ILO:s konvention från 1989 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder (nr 169);

(d) påskynda sina ansträngningar för att tillhandahålla tjänstemännen inom central- och lokalförvaltningen, polisen, åklagarna och domarna lämplig utbildning om skyldigheten att respektera samernas rättigheter som ursprungsfolk.

D. Spridning av information och uppföljning

44. Konventionsstaten bör ge konventionen, den sjunde periodiska rapporten och dessa slutsatser bred spridning i syfte att öka medvetenheten om de rättigheter som skyddas genom konventionen bland rättsliga, legislativa och administrativa myndigheter, det civila samhället och frivilligorganisationerna i landet samt den breda allmänheten. Konventionsstaten bör se till att rapporten och dessa slutsatser översätts till konventionsstatens officiella språk.

² Ibid.

45. Enligt regel 75 punkt 1 i kommitténs arbetsordning ombeds konventionsstaten senast den 26 mars 2023 lämna in uppgifter om genomförandet av kommitténs rekommendationer i punkt 15 (hatretorik och hatbrott), punkt 19 (våld mot kvinnor) och punkt 43 (samernas rättigheter som ursprungsfolk).

46. I enlighet med kommitténs planerade granskningscykel får konventionsstaten år 2027 den frågelista som överlämnas av kommittén före rapporteringen och som konventionsstaten förväntas besvara inom ett år. Dessa svar bildar konventionsstatens åttonde periodiska rapport. Kommittén ber även konventionsstaten att vid utarbetandet av rapporten på bred front höra det civila samhället och frivilligorganisationerna i landet. I enlighet med generalförsamlingens resolution 68/268 får rapporten innehålla högst 21 200 ord. Följande konstruktiva dialog med konventionsstaten förs i Genève 2029.
